

KONCEPCE VÝCHOVY K VOLBĚ POVOLÁNÍ

NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE BRNO, HOLZOVA 1, PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE

VE ŠKOLNÍM ROCE 2014/2015

V současné dynamické době dochází k pohybu v obsahu mnohých profesí a ke změnám na trhu práce. V souvislosti s měnícími se podmínkami pracovního trhu se zvyšuje nezaměstnanost, která postihuje všechny věkové skupiny včetně mladistvých osob.

Vzhledem k výraznému nárůstu počtu nezaměstnaných mladistvých absolventů základních a středních škol se dosavadní postupy zaměřené na ovlivňování volby budoucí vzdělávací cesty a profesní orientace žáků jeví jako málo účinné. Jako jeden z důvodů selhávání mladistvých na trhu práce se ukazuje jejich nedostatečná připravenost na odpovědné rozhodování o volbě profesní dráhy a nízká schopnost realisticky hodnotit existující možnosti profesního uplatnění na trhu práce. **Tato skutečnost vyvolala potřebu systematicky připravovat žáky na volbu povolání a na přechod do světa práce již během povinné školní docházky.**

Volba povolání zásadním způsobem ovlivňuje celý lidský život. V procesu profesní orientace má pak volba středoškolského vzdělávání po ukončení základní školy zásadní význam - každá další volba je touto volbou výrazně ovlivněna a omezena. Navíc žák provádí volbu v době, kdy na ni ještě není připravený a potřebuje výrazně pomoci. Z toho jasně vyplývá, proč se chce naše škola touto problematikou systematicky zabývat a poskytnout žákům, jejich zákonným zástupcům dostatek informací, aby se mohli dobře a zodpovědně rozhodnout, orientovat se na trhu práce, v systému dalšího vzdělávání a vlastních možnostech. Proto zařadila naše základní škola do svého vzdělávacího programu Škola pro život také **vzdělávací oblast Výchova k volbě povolání.**

Ta si klade za cíl vypěstovat u žáků dovednosti důležité při rozhodování o významných životních krocích a při plánování vlastní budoucnosti:

- zaměřuje se na utváření a rozvíjení praktických dovedností a žádoucích osobních vlastností žáků, které jsou předpokladem pro jejich budoucí úspěšné začlenění do pracovního života
- připravuje žáky na přechod ze základní školy na školu střední a do světa práce
- učí žáky optimálně posuzovat své možnosti vzhledem k požadavkům a situaci na pracovním trhu, odpovědně se rozhodovat o své budoucí profesní orientaci a pružně reagovat na případné změny v rámci svého rozhodnutí či na změny budoucí životní situace
- učí žáky orientovat se v důležitých profesních informacích a na základě dostupných informací se správně rozhodovat o volbě budoucího profesního zaměření a o výběru vhodného povolání
- rozšiřuje poznatky žáků o světě práce, přibližuje jim existující pracovní příležitosti i reálné možnosti uplatnění absolventů škol na trhu práce, koriguje jejich představy a očekávání ve vztahu k vybranému povolání a ukazuje jim vhodné cesty vedoucí
- +k dosažení stanovených profesních cílů
- seznamuje žáky s významem osobnostních předpokladů pro výkon vybraných povolání a učí je přebírat osobní odpovědnost za vlastní rozhodování o své budoucí vzdělávací a profesní dráze

Vzdělávací cíle naší školy v oblasti Výchovy k volbě povolání jsou následující:

Žáci jsou vedeni k tomu, aby:

- si uvědomili podstatný podíl vlastní odpovědnosti při rozhodování o volbě budoucího profesního zaměření a o výběru vhodného povolání
- využívali poznatků z oblasti sebepoznávání, rozhodování a plánování vlastní budoucnosti při vytyčování a dosahování stanovených životních cílů
- realističtěji nahlíželi na vlastní osobnost a korigovali svůj náhled na vlastní potenciál i na možnosti svého budoucího profesního uplatnění
- pochopili souvislost mezi požadavky na výkon vybraného povolání, svými reálnými osobními předpoklady a konkrétními možnostmi výběru vhodného povolání
- hodnotili své osobní šance na trhu práce v souladu s reálnými požadavky vybraného povolání a v konfrontaci s vlastními osobnostními předpoklady
- plánovali si významné životní kroky, stanovovali si realistické životní cíle a nacházeli vhodné způsoby a strategie jejich dosahování
- přiměřeně se adaptovali na nové životní situace, vhodně reagovali na potřeby, požadavky a očekávání druhých lidí a konstruktivně se vyrovnávali s případným neúspěchem
- se orientovali v profesní nabídce a v informačních zdrojích pro volbu povolání

Vzdělávací oblast Výchova k volbě povolání je proto rozpracována do následujících obsahových okruhů (témat).

1. Sebepoznání

Žáci se naučí realističtěji hodnotit své osobní zvláštnosti, předpoklady, možnosti i omezení a pochopí, které faktory proces sebepoznání ovlivňují. Uvědomí si nutnost sebepoznání pro správnou volbu povolání.

2. Rozhodování

Žáci si uvědomí svou roli v procesu rozhodování, zamyslí se nad faktory, které mohou jejich rozhodování ovlivňovat, a nad tím, jaké překážky jim v rozhodování mohou bránit; naučí se rozumně volit z daných možností.

3. Akční plánování

Žáci si postupně navyknou po etapách plánovat důležité životní kroky a přehodnocovat dosažené cíle, naučí se stanovovat si realistické cíle a hledat účinné strategie k dosahování cílů a odstraňování překážek.

4. Adaptace na životní změny

Žáci si uvědomí nevyhnutelnost změn v životě, zamyslí se nad změnami, se kterými se budou muset po odchodu ze základní školy vyrovnat, a poznají způsoby, jak se mohou na změny připravit a jak je mohou zvládnout.

5. Možnosti absolventa základní školy

Žáci získají přehled o nabídkách vzdělávání, profesní přípravy a zaměstnání, poznají místní možnosti a příležitosti, které se v dané chvíli nabízejí a naučí se zamýšlet nad různými cestami k dosažení zvoleného cíle.

6. Informační základna pro volbu povolání

Žáci pochopí nutnost spojovat rozhodování se znalostí svých osobních předpokladů a s vyhledáváním potřebných profesních informací. Naučí se vyhledávat, třídít a správně využívat informace o vhodných vzdělávacích a pracovních příležitostech.

7. Orientace v důležitých profesních informacích

Žáci se naučí využívat důležité informace o různých povoláních a profesích pro svoji profesní volbu, zvažovat klady i zápory jednotlivých povolání a realisticky hodnotit své šance ve vybraném povolání na trhu práce.

8. Rovnost příležitostí na trhu práce

Žáci získají přesnější a komplexnější představu o některých pracovních činnostech a profesích, naučí se rozpoznávat překážky, které jim mohou bránit v dosažení osobních a profesních cílů a nalézat vhodné způsoby, jak čelit profesní diskriminaci.

9. Svět práce a dospělosti

Žáci se seznámí s postupy při přijímání uchazečů o studium na středních školách a při přijímání do zaměstnání, uvědomí si, co od nich potenciální zaměstnavatelé budou očekávat a jak lze tato očekávání naplnit.

Hlavním cílem zařazení vzdělávací oblasti Výchova k volbě povolání do základního vzdělání je zprostředkovat žákům důležité znalosti a dovednosti související s jejich budoucím uplatněním ve světě práce a vybavit je kompetencemi potřebnými při rozhodování o jejich další profesní a vzdělávací orientaci a při jejich vstupu na trh práce.

Zařazení vzdělávací oblasti Výchova k volbě povolání do základního vzdělávání se uskutečňuje tak, že vymezené obsahové okruhy jsou začleněny jednak do povinných předmětů, které mají k dané problematice nejbližší - především předměty občanská výchova, praktické činnosti, výchova ke zdraví, jednak do dalších vzdělávacích aktivit realizovaných školou (návštěva informačního a poradenského střediska úřadu práce, burza škol, konzultace s výchovným poradcem, koordinování práce vyučujících realizujících výuku jednotlivých obsahových okruhů dané vzdělávací oblasti, zajišťování exkurzí apod.).

Zařazení vzdělávací oblasti

Výchova k volbě povolání

do školního vzdělávacího programu Škola pro život

ZŠ Brno, Holzova 1, příspěvková organizace

Osobnost žáka zraje, utváří se postupně. Proto i koncepce výchovy k volbě povolání je odstupňována dle schopností, možností žáků do několika ročníků.

V rámci předmětu Výchova ke zdraví jsou obecně rozvíjeny žákovy schopnosti, dovednosti v oblasti sociální komunikace, rozhodování, plánování, sebehodnocení atd. Jejich praktické využití při volbě povolání pak vyžadují konkrétněji na volbu povolání zaměřené předměty Praktické činnosti a Občanská výchova.

1. Výchova ke zdraví (7. - 9. ročník)

(realizace tématických kruhů: sebepoznání, rozhodování, akční plánování, adaptace na životní změny)

Učivo: Osobnostní a sociální rozvoj (7. ročník)

A. Sebeoznání a sebepojetí , sebeovládání (sebeoznání)

Výstupy:

- vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím
- samostatně využívá osvojené relaxační techniky a sociální dovednosti k regulaci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím
- projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání

B. Změny v životě člověka, jejich reflexe (sebeoznání)

(socializace jedince, sociální role)

Výstupy:

- pozitivní komunikací a kooperací přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v širším společenství

C. Člověk jako jedinec (sebeoznání)

(temperamentové typy, vývoj charakteru, vrozené předpoklady, vlastnosti, dovednosti, schopnosti, způsoby myšlení, význam motivace a aktivity)

Výstupy:

- rozpozná vliv záporných charakterových vlastností u sebe i u druhých lidí
- popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru
- uvědomuje si význam motivace, aktivity, vůle, osobní kázně pro vlastní seberozvoj

C. Osobnostní a sociální rozvoj (rozhodování a akční plánování)

(rub a líc, co dělám rád, rozhodování)

Výstupy:

- kriticky hodnotí a vhodně koriguje své jednání a chování
- posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních a společenských cílů
- objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek
- objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života

Učivo: Osobnostní a sociální rozvoj (8. ročník)

A. Člověk jako jedinec

(adaptace člověka na životní změny, hierarchie hodnot, sebehodnocení)

Výstupy:

- objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, kvalitu života
- rozpozná vliv záporných charakterových vlastností u sebe i u druhých lidí
- popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru
- uvědomuje si význam motivace, aktivity, vůle, osobní kázně pro vlastní seberozvoj

B. Změny v životě člověka, jejich reflexe (sebezpoznání)

(tělesné, duševní a společenské změny)

Výstupy:

- pozitivní komunikací a kooperací přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v širším společenství
- optimálně reaguje na fyziologické změny v dospívání a projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání, zdravému životnímu stylu

Učivo: Osobnostní a sociální rozvoj (9. ročník)

A. Člověk jako jedinec, změny v životě člověka, jejich reflexe (sebehodnocení, rozhodování, adaptace na životní změny, akční plánování)

(adaptace člověka na životní změny, hierarchie hodnot, sebehodnocení)

Výstupy:

- objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, kvalitu života
- rozpozná vliv záporných charakterových vlastností u sebe i u druhých lidí
- popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru
- uvědomuje si význam motivace, aktivity, vůle, osobní kázně pro vlastní seberozvoj

B. Změny v životě člověka, jejich reflexe (sebepoznání)

(jaké změny nastanou, zájmy, autoevaluace, životopis, metody a techniky pohovoru)

Výstupy:

- samostatně využívá osvojené relaxační techniky a sociální dovednosti k regulaci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím
- projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání
- pozitivní komunikací a kooperací přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v širším společenství
- přispívá k utváření mezilidských vztahů v širším společenství
- vysvětlí role členů komunity a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu
- respektuje přijatá pravidla soužití mezi vrstevníky a partnery
- pozitivní komunikací a kooperací přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů
- vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi duševním, tělesným a sociálním zdravím
- projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání, zdravému životnímu stylu

2. Pracovní činnosti (8. a 9. ročník)

(realizace tématických kruhů: sebepoznání, rozhodování, akční plánování, adaptace na životní změny, možnosti absolventa základní školy, informační základna pro volbu povolání, orientace v důležitých profesních informacích, rovnost příležitostí na trhu práce, svět práce a dospělosti)

Učivo: Svět práce (8. ročník)

Trh práce

Výstupy:

- seznamuje se se základními povoláními, druhy pracovišť, pracovními prostředky
- poznává charakter a druhy pracovních činností a s nimi spojené požadavky kvalifikační, zdravotní
- provádí sebehodnocení
- promýšlí osobní volbu profesní orientace, do rozhodování zahrnuje osobní předpoklady pro výkon daného povolání, své osobní zájmy, svůj tělesný i duševní stav, požadavky kvalifikační i zdravotní (akční plánování)
- orientuje se v profesních činnostech vybraných profesí a profesních příprav (profesiogramy)
- využívá profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání

Učivo: Svět práce (9. ročník)

Trh práce

Výstupy:

- poznává náplň jednotlivých studijních a učebních oborů, shromažďuje informace, využívá různé poradenské služby
- orientuje se v pracovních činnostech vybraných oblastí
- posuzuje své možnosti v oblasti profesní orientace (sebeoznání)
- využívá profesní informace pro výběr vhodného vzdělávání
- uvědomuje si důležitost nalezení vhodného zaměstnání, orientuje se ve způsobech jeho hledání
- získává informační základnu pro volbu povolání
- seznamuje se s problematikou nezaměstnanosti, s činností úřadů práce
- učí se psaní životopisu, zvládnutí přijímacího pohovoru
- zná důležitá práva a povinnosti ve vztahu zaměstnanec – zaměstnavatel, jejich znalost prokazuje v modelových situacích
- prokáže v modelových situacích prezentaci své osoby při vstupu na trh práce

3. Občanská výchova (9. ročník)

(realizace tématických kruhů: sebepoznání, rozhodování, adaptace na životní změny, orientace v důležitých profesních informacích, rovnost příležitostí na trhu práce, svět práce a dospělosti)

Učivo: Člověk a pracovní život

A. Práce, podnikání, nezaměstnanost

Výstupy:

- vysvětlí, proč je důležité mít práci
- vyjmenuje způsoby hledání práce
- rozlišuje mezi prací za mzdu a soukromým podnikáním
- rozumí pojmu živnostenský list (kde ho získám a jaké podmínky pro jeho vydání musí být splněny)
- chápe rozdíl mezi pojmy nezaměstnanost dobrovolná a nedobrovolná, vyjmenuje některá negativa nezaměstnanosti

B. Pracovní poměr, zákoník práce

Výstupy:

- vysvětlí, co a proč musí obsahovat pracovní smlouva
- rozlišuje mezi pojmy pracovní smlouva na dobu určitou a neurčitou
- seznámí se základními body zákoníku práce

C. Mzda, potřebná kvalifikace, workoholismus

Výstupy:

- seznámí se s pojmy mzda nominální a reálná
- uvede příklady povolání, pro která je potřeba výuční list, maturita, vysokoškolský diplom
- uvědomuje si nebezpečí workoholismu, je schopen na toto téma diskutovat, vnímá jeho důsledky
- seznamuje se s pojmem syndrom vyhoření, chápe jeho důsledky